

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 24/2024-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Poľnohospodárske družstvo Bzince pod Javorinou**, Bzince pod Javorinou, IČO 00 206 784, zastúpeného Advokátska kancelária SLAMKA & Partners s.r.o., Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín č. k. NM-5C/47/2022-95 z 13. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Trenčín č. k. NM-5C/47/2022-95 z 13. septembra 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Trenčín č. k. NM-5C/47/2022-95 z 13. septembra 2023 **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Trenčín **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **959,24 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. novembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením okresného súdu. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vrátiť vec okresnému súdu na ďalšie konanie.
2. Podľa čl. XI bodu 1 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2024 do 31. decembra 2024 veci patriace do pôsobnosti senátov ústavného súdu,

ktoré boli pridelené sudcom spravodajcom pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto rozvrhu práce, prerokujú senáty v pôvodnom zložení. Na základe toho rozhodol o prijatej ústavnej sťažnosti senát uvedený v záhlaví tohto nálezu.

3. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 24/2024-14 z 24. januára 2024 prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

4. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že vyššia súdna úradníčka okresného súdu uznesením č. k. NM-5C/47/2022-72 z 29. júna 2023 rozhodla o výške náhrady trov konania v prospech sťažovateľa v sume 522,38 eur. Uvedená suma predstavovala náhradu za štyri úkony právnej služby, prislúchajúci režijný paušál a daň z pridanej hodnoty (iné úkony ani hotové výdavky zo spisu nevyplývali).

5. Proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky podal sťažovateľ sťažnosť, pretože uznesenie považoval za predčasné. Argumentoval tým, že bezprostredne po doručení doložky právoplatnosti meritórneho rozhodnutia (prevzal o 7.40 h) doručil (o 9.20 h) okresnému súdu podanie „*Náhrada trov právnej služby*“, podľa ktorého mu mala byť priznaná suma 825,23 eur. Uvedené podanie vyššia súdna úradníčka v uznesení nezohľadnila.

6. Okresný súd napadnutým uznesením sťažnosť zamietol. V odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že z § 262 ods. 2 v spojení s čl. 8, čl. 11 ods. 4 a čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) vyplýva, že súd prizná náhradu len tých trov konania, ktoré sú súdu známe do momentu, keď o ich výške rozhodne vyšší súdny úradník uznesením. Súd teda nemá prihliadať na tie trovy, ktoré si strana vyčíslila až vo fáze rozhodovania o sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka. V tejto súvislosti poukázal okresný súd na rozhodnutia ústavného súdu v konaniach sp. zn. IV. ÚS 77/2019 a sp. zn. III. ÚS 109/2020.

7. Ďalej okresný súd konštatoval, že vyššia súdna úradníčka rozhodla 29. júna 2023 a toto rozhodnutie nahrála do súdneho registra o 10:19:34 h. Právny zástupca sťažovateľa doručil okresnému súdu vyčíslenie trov konania 29. júna 2023 (v napadnutom uznesení je chybné uvedenie 29. september 2023) o 10:19:49 h, teda po rozhodnutí vyššej súdnej úradníčky. Navyše, meritórny rozsudok, ktorým sa konanie skončilo a ktorým bol sťažovateľovi nárok na náhradu trov priznaný, bol doručený právnomu zástupcovi sťažovateľa už 29. mája 2023.

8. Sťažovateľ napadnuté uznesenie okresného súdu považuje za ústavne nesúladne. Aj v ústavnej sťažnosti uvádza, že doložku právoplatnosti a vykonateľnosti meritórneho rozhodnutia, ktorým sa konanie skončilo, prevzal do elektronickej schránky až 29. júna 2023 o 7.40 h a následne o 9.20 h podal vyčíslenie trov konania. Samotné uznesenie vyššej súdnej úradníčky prevzal toho istého dňa o 12.33 h.

9. Sťažovateľ nesúhlasí s tvrdením o svojej pasivite, pretože vyčíslil a preukázal trovy konania ešte pred nahratím uznesenia vyššej súdnej úradníčky do súdneho registra (podľa okresného súdu o 10:19:34 h) aj jeho samotným doručením. Tvrdí, že v čase rozhodovania o výške trov konania sa v spise nachádzalo kompletne vyúčtovanie vrátane vyčíslenia cestovného, technického preukazu a náhrady za stratu času. Zároveň tvrdí, že podanie sťažnosti proti uzneseniu vyššej súdnej

úradníčky nevyužil na účely zvrátenia následku svojej pasivity, ale ako prostriedok procesnej obrany na nápravu nesprávne priznanej výšky náhrady trov konania.

II.

Vyjadrenie zúčastnenej osoby, odporcu a replika sťažovateľa

10. Zúčastnená osoba (žalobca) prostredníctvom právneho zástupcu 8. februára 2024 doručila svoje vyjadrenie k ústavnej sťažnosti. V ňom predovšetkým prezentuje nesúhlas s rozhodnutím, ktoré by malo za následok zvýšenie samotnej sumy trov konania, ktorú je sťažovateľovi zaviazaná uhradiť.

11. Podľa zúčastnenej osoby mal sťažovateľ dostatok času, aby okresnému súdu doručil vyčíslenie trov konania, a nemal povinnosť čakať až na doručenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti meritórneho rozhodnutia. Okrem toho poukázala na jednotlivé časy vyplývajúce z napadnutého uznesenia, z ktorých jednoznačne vyplýva, že predmetné vyčíslenie sťažovateľ doručil až po rozhodnutí vyššej súdnej úradníčky.

12. Predsedníčka okresného súdu doručila vyjadrenie k ústavnej sťažnosti 16. februára 2024. Rovnako poukázala na to, že doručenie vyúčtovania trov konania nie je žiadnym právnym ustanovením viazané na doručenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti a že súd nemá povinnosť na také vyčíslenie strany konania vyzývať.

13. Predsedníčka okresného súdu poukázala na to, že v čase, keď vyššia súdna úradníčka začala nahrávať uznesenie do aplikácie súdneho manažmentu, podanie sťažovateľa v nej ešte nebolo evidované. Stalo sa tak 16 sekúnd po nahratí uznesenia vyššej súdnej úradníčky.

14. V nadväznosti na uvedené konkretizovala: vyššia súdna úradníčka rozhodla o 10.12 h, text začala do aplikácie nahrávať o 10:19:34 h a uznesenie podpísala o 10:20:02 h. Podanie sťažovateľa bolo v aplikácii súdny manažment zobrazené o 10:19:49 h.

15. Sťažovateľ doručil ústavnému súdu svoju repliku 26. februára 2024, v ktorej najmä zdôraznil, že podľa § 25 ods. 1 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov je rozhodným okamihom uloženie alebo doručenie riadne autorizovaného elektronického podania prostredníctvom na to určeného portálu, a nie až následný prenos dát na určený súd.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

16. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta porušenia práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), keďže okresný súd nezohľadnil jeho podanie, ktorým vyčísлил trov konania. Podľa okresného súdu sťažovateľ bol čo sa týka vyčíslenia trov konania pasívny a podanie doručil až po rozhodnutí o ich výške vyššou súdnou úradníčkou.

17. Sťažnostné námietky teda smerujú proti rozhodnutiu všeobecného súdu o výške trov konania. V nadväznosti na to považuje ústavný súd za žiaduce poukázať v prvom rade na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasť súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto

rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnú sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

18. Okresný súd v danej veci argumentoval v dvoch líniách: (i) doručenie vyčíslenia trov konania nie je viazané na doručenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti rozhodnutia, ktorým bol nárok na náhradu trov strane konania priznaný, a že (ii) sťažovateľ vyčíslenie trov konania doručil až po rozhodnutí o ich výške, čo preukazujú časy nahratia relevantných dokumentov do aplikácie súdneho manažmentu.

19. Argumentácia okresného súdu o tom, že o výške trov rozhoduje súd len na podklade doložených a preukázaných výdavkov, nie je arbitrárna. Za nesprávny nemožno označiť ani záver, že na doplnenie takých podkladov súd nevyzýva.

20. Civilný sporový poriadok *expressis verbis* nestanovuje stranám sporu povinnosť špecifikovať a preukázať uplatňované trovy, a teda nestanovuje žiadnu lehotu na vyčíslenie trov konania (neviaže ju ani na právoplatnosť rozhodnutia vo veci samej a ani následok ich nevyčíslenia. Z právnej úpravy nevyplýva ani povinnosť pre konajúci súd, aby vyzval stranu sporu na predloženie vyčíslenia trov konania. Ústavný súd zastáva názor, že trovy konania nie je nevyhnutné vyčíslieť ihneď pri každom procesnom úkone, ktorý predchádzal vyhláseniu, resp. vydaniu rozhodnutia, avšak špecifikáciu a výšku uplatňovaných trov (najmä tých, ktoré nevyplývajú zo spisu) je potrebné z vlastnej iniciatívy predložiť pred vydaním uznesenia o výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP.

21. Je nepochybné, že sťažovateľ už vyhlásením rozsudku vo veci samej nadobudol vedomosť o potenciálnom výsledku sporu vrátane plne priznaného nároku na náhradu trov a mal dostatočný časový priestor na to, aby predložil okresnému súdu špecifikáciu trov konania od tohto momentu či kedykoľvek po doručení písomného vyhotovenia rozsudku [II. ÚS 563/2020 (ZNaU ÚS 19/2021), I. ÚS 483/2022, I. ÚS 33/2023]. Sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca bol prítomný na vyhlásení meritórneho rozhodnutia na pojednávaní 10. mája 2023 a písomné vyhotovenie mu bolo doručené 29. mája 2023.

22. Z uvedeného vyplýva, že tvrdenie sťažovateľa, ktorý vo vzťahu k vyčísleniu trov konania čakal na doručenie doložky právoplatnosti a vykonateľnosti, nie je rozhodné. Doložka právoplatnosti a vykonateľnosti je len administratívno-technický úkon súdu, ktorý neovplyvňuje moment nadobudnutia právoplatnosti meritórneho rozhodnutia.

23. Možno preto súhlasiť s názorom okresného súdu, že je vo vlastnom záujme strany sporu, ktorá si uplatňuje náhradu trov konania, a je len vecou jej procesnej aktivity a iniciatívy, aby riadne a včas vyčíslila súdu najmä tie trovy konania, ktoré nevyplývajú zo spisu. Na účel predloženia vyčíslenia trov konania nie je nevyhnutné čakať na doručenie písomného vyhotovenia rozhodnutia

vo veci samej ani na vyznačenie, resp. zaslanie doložky o právoplatnosti, a jeho predloženie okresnému súdu z „opatrnosti“ je na mieste i za situácie, ak sa javí pravdepodobné, že vo veci budú využité opravné prostriedky.

24. Sporným v danom prípade ostáva výklad § 25 ods. 1 zákona o e-Governmente. Podľa okresného súdu podanie relevantné pre rozhodnutie o výške trov konania sťažovateľ doručil okresnému súdu až po rozhodnutí vyššej súdnej úradníčky. Uvedenú skutočnosť okresný súd preukazuje výpisom z aplikácie súdneho manažmentu, podľa ktorého vyššia súdna úradníčka rozhodla o 10.12 h, text začala do aplikácie nahrávať o 10:19:34 h a uznesenie podpísala o 10:20:02 h. Podanie sťažovateľ zaslal o 9:50:02 h a v aplikácii súdneho manažmentu bolo zobrazené o 10:19:49 h.

25. Podľa § 25 ods. 1 zákona o e-Governmente ak osobitný predpis na účely konania o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach osôb ukladá osobe povinnosť podať alebo doručiť orgánu verejnej moci návrh na začatie konania, žalobu, žiadosť, sťažnosť, vyjadrenie, stanovisko, ohlásenie alebo iný dokument alebo ak ju na ich podanie oprávňuje, považuje sa táto povinnosť za riadne splnenú alebo toto oprávnenie za riadne využité podaním elektronického podania alebo doručením elektronického podania, ktoré je autorizované za podmienok podľa § 23 ods. 1. Ustanovením prvej vety nie sú dotknuté oprávnenia orgánu verejnej moci podľa osobitných predpisov požadovať odstránenie väd, doplnenie elektronického podania, odmietnuť prijatie elektronického podania alebo možnosť, či povinnosť orgánu verejnej moci nekonať alebo konanie zastaviť, ak je elektronické podanie neúplné. Elektronické podanie je podané jeho odoslaním do elektronickej schránky orgánu verejnej moci; na účely preukázania momentu odoslania sa použijú údaje z potvrdenia podľa odseku 8.

26. Podľa § 25 ods. 8 zákona o e-Governmente správca prístupového miesta zabezpečí vytvorenie potvrdenia o odoslaní elektronického podania a rovnopisu elektronického podania odoslaného cez používateľské rozhranie prístupového miesta, a ak tomu nebránia technické alebo iné objektívne dôvody, zabezpečí aj ich sprístupnenie v elektronickej schránke odosielateľa.

27. Podľa § 32 ods. 5 písm. a) zákona o e-Governmente elektronická úradná správa vrátane všetkých elektronických dokumentov sa považuje za doručení, ak je adresátom orgán verejnej moci, uložením elektronickej úradnej správy.

28. Ústavný v zmysle § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde požiadal o predloženie spisového materiálu, z ktorého zistil tieto skutočnosti:

- Uznesenie vyššej súdnej úradníčky bolo z okresného súdu odoslané o 10:30:36 h. Sťažovateľ ho z elektronickej schránky prevzal o 12:33:11 h. Potvrdenie o prevzatí správy sťažovateľom bolo okresnému súdu doručené o 12:50:02 h.

- Správa z ÚPVŠ (č. 1. 81) preukazuje, že sťažovateľ podanie „Náhrada trov právnej služby“ odoslal zo svojej elektronickej schránky o 9:20:44 h, v systéme bolo podanie uložené s časom 9:21:39 h a doručené okresnému súdu bolo o 9:50:02 h.

29. Z doručky k podaniu „Náhrada trov právnej služby“ priloženej k ústavnej sťažnosti vyplýva, že uvedené podanie bolo okresnému súdu relevantne – v zmysle zákona o e-Governmente, doručené o 9.21 h. Z tejto doručky tak vyplýva, že rozhodným časovým údajom pre doručenie elektronického podania adresovaného orgánu verejnej moci je čas uloženia elektronickej správy do elektronickej schránky príjemcu. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť,

že údaje uvedené v doručení sa považujú za pravdivé, kým nie je preukázaný opak (§ 30 ods. 5 zákona o e-Governmente), a zároveň, že okresný súd údaje obsiahnuté v doručení žiadnym spôsobom nespochybnil.

30. Aj napriek intenzívnej snahe štátu o čisto elektronickú komunikáciu nie je možné z tohto procesu vylúčiť ľudský faktor. Preto ak elektronická správa dôjde do elektronickej schránky súdu, je potrebné ju priradiť ku konkrétnemu konaniu, ku konkrétnej spisovej značke. Na tento účel využíva súd aplikáciu súdneho manažmentu a zamestnancov podateľne, ktorí každé podanie z elektronickej schránky „nahrajú“ (zažurnalizujú) ku konkrétnemu konaniu v spomenutej aplikácii.

31. Popísaným postupom došlo k vloženiu podania sťažovateľa do aplikácie súdneho manažmentu o 10:19:49 h. Tento časový údaj však nie je možné v zmysle zákona o e-Governmente považovať za čas doručenia podania. Po odoslaní elektronického podania nemôže byť strane sporu na ťarchu následný prenos dát, keďže nemá žiadnu možnosť ovplyvniť túto fázu doručovania. Citované znenie § 32 ods. 5 písm. a) zákona o e-Governmente jednoznačne vymedzuje moment doručenia, ktorý závisí od subjektu, ktorému je doručovaný elektronický úradný dokument, a taktiež od toho, či ide o doručovanie do vlastných rúk, alebo nie. Momentom doručenia je v prípade orgánu verejnej moci moment uloženia správy do jeho schránky. Orgán verejnej moci nemá „výhodu úložnej lehoty“ a právny predpis nezohľadňuje ani potrebný čas vybratia správy zo schránky pre priradenie ku konkrétnej veci.

32. Ústavný súd sa v okolnostiach danej veci nestotožňuje ani s tvrdením predsedníčky okresného súdu o tom, že vyššia súdna úradníčka rozhodla o 10.12 h. Tento údaj prezentovaný ako čas rozhodnutia je vyslovene subjektívny a reálne neoveriteľný. Uznesenie vyššia súdna úradníčka kvalifikovane podpísala o 10:20:02 h, čo znamená, že vtedy jej myšlienkový postup (rozhodovanie) bol ukončený spôsobom, ktorý zaručoval určitú nemennosť rozhodnutia, a zároveň až vtedy uznesenie disponovalo všetkými zákonom vyžadovanými náležitosťami rozhodnutia. Z uvedeného vyplýva, že až od tohto momentu je možné uvažovať, že vyššia súdna úradníčka vo veci výšky náhrady trov konania rozhodla.

33. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že arbitrárnosť rozhodnutia všeobecného súdu môže vyplývať aj z ústavne nekonformného výkladu ustanovení právnych predpisov aplikovaných na prerokovaný skutkový prípad. Právomoc ústavného súdu konštatovať porušenie základného práva účastníka konania na súdnu ochranu je založená v prípade, ak dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie všeobecného súdu je v rozpore s požiadavkou ústavne konformného výkladu právnych predpisov (III. ÚS 307/2012).

34. Okresný súd arbitrárnym spôsobom, ignorujúc právnu úpravu zákona o e-Governmente, vyhodnotil postup sťažovateľa pri doručovaní podania súvisiaceho s určením výšky trov konania, čím porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1).

35. Keďže ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovel (bod 34), napadnuté uznesenie okresného súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie (výrok 2).

36. Úlohou okresného súdu, ktorý je v zmysle § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu, bude opätovne posúdiť existenciu a účelnosť sťažovateľom dokladovaných trov konania a rozhodnúť o ich výške.

IV. Trove konania

37. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľa a v dôsledku toho zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie odôvodňuje, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli v dôsledku povinného zastúpenia advokátom. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti okresného súdu nahradiť sťažovateľovi v určenej lehote trovy konania na účet jeho právnej zástupkyne (výrok 3).

38. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta v celkovej výške 959,24 eur s DPH, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby po 208,67 eur/úkon v roku 2023, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti a 343,25 eur za úkon podania repliky v roku 2024; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 12,52 eur; a 1 x 13,73 eur; DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky 159,88 eur).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. apríla 2024

**Peter Molnár
predseda senátu**